ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové, JUDr. Petra Průchy, JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobkyně: **nezl. O. D.,** zast. JUDr. Radanou Pekárkovou, advokátkou, se sídlem Hlinky 142a, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 24. 6. 2009, č. j. 56 Az 17/2009 - 15,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna advokátky JUDr. Radany Pekárkové **se určuje** částkou 8640 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 2. 2. 2009, č. j. OAM-13/VL-18-ZA05-2009, zamítl žalovaný žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). V odůvodnění rozhodnutí správní orgán uvedl, že paní S. D. podala jménem její nezletilé dcery žádost o udělení mezinárodní ochrany z důvodu sloučení rodiny; jiné důvody, které ji vedly k podání žádosti, neuvedla. V průběhu

azylového řízení tvrdila, že otcem její dcery je český občan, pravdivost tohoto tvrzení však nedoložila a nevyplývá to ani z dceřina rodného listu; o osobě otce žalobkyně navíc odmítla podat bližší informace proto, že „dotyčný má vlastní rodinu“. Na dotaz správního orgánu, co by hrozilo žalobkyni v případě návratu do vlasti, její matka uvedla, že starost o dceru by se pro ni mohla stát zátěží a že si přeje, aby dcera vyrůstala poblíž svého otce. Poukázal na azylového řízení matky žalobkyně, z něhož zjistil, že z Mongolska odešla v roce 2002 a k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany byla vedena snahou o zajištění lékařské péče z důvodu očekávaného porodu a s tím související legalizaci svého dalšího pobytu v ČR. Konstatoval, že ani v případě matky žalobkyně nedošlo k naplnění podmínek pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany a její žádost byla posouzena jako zjevně nedůvodná. Žalovaný proto dospěl k závěru, že v průběhu správního řízení o udělení mezinárodní ochrany žalobkyně neuvedla žádné důvody, pro které by jí bylo možné udělit některou z forem mezinárodní ochrany podle § 12 a § 14a zákona o azylu.

V podané žalobě žalobkyně žalovanému vytýkala, že nezjistil dostatečně skutkový stav věci, neposoudil objektivně situaci žalobkyně a nepřihlédl ke všem skutečnostem relevantním pro udělení mezinárodní ochrany. Měla za to, že žalovaný posoudil její žádost jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu nezákonně, neboť se vůbec nezabýval tím, zda splňuje v souladu s principem *non-refoulement*, jak je formulován v čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Poukázala na to, že podala žádost o udělení mezinárodní ochrany proto, aby jí byl udělen azyl za účelem sloučení rodiny, protože v České republice žije její otec, jenž je českým občanem, a žalovaný tak zamítl žádost o udělení mezinárodní ochrany v rozporu se skutkovým stavem. Jelikož byla žádost žalobkyně navázána na azylové řízení její matky, odkázala v plné míře na něj. Navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 24. 6. 2009, č. j. 56 Az 17/2009 – 15, žalobu zamítl a rozhodl, že se žalovanému náhrada nákladů řízení nepřiznává. V odůvodnění uvedl, že nemohl přisvědčit námitce žalobkyně o neúplném zjištění skutkového stavu žalovaným, neboť v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany řádné zjištění skutkového stavu spočívá především v tom, že žadateli je dána možnost podat úplnou a pravdivou výpověď o důvodech, které jej vedly k opuštění vlasti. Zákonné zástupkyni nezletilé žalobkyně byl poskytnut dostatečný prostor, aby uvedla vše, co považuje za důležité pro rozhodování o žádosti o udělení mezinárodní ochrany; otázky jí byly kladeny takovým způsobem, aby byly s ohledem na její tvrzení objasněny všechny relevantní skutečnosti. Soud se proto plně ztotožnil se závěrem žalovaného v tom, že zákonná zástupkyně žalobkyně v průběhu správního řízení neuvedla žádné skutečnosti, které by odůvodňovaly udělení mezinárodní ochrany podle § 12 a § 14a zákona o azylu. Důvodem, proč její matka požádala o udělení mezinárodní ochrany, bylo to, aby mohly společně žít v ČR a aby žalobkyně vyrůstala poblíž svého otce, o němž její matka tvrdí, že je občanem ČR; k jeho totožnosti však nic bližšího nesdělila, přičemž v době těhotenství žila s ukrajinským přítelem. Za nedůvodnou pokládal krajský soud rovněž námitku porušení zásady *non-refoulement*, protože zákonná zástupkyně žalobkyně netvrdila žádné skutečnosti, z nichž by bylo možno dovodit, že by její dcera byla uprchlíkem ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Poukázal také na to, že žádala-li žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany z důvodu sloučení rodiny, nebyla naplněna základní

podmínka tohoto institutu, a to udělení mezinárodní ochrany rodinnému příslušníkovi tak, jak to požaduje zákon o azylu. Dospěl proto k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.") zamítl.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka") prostřednictvím své matky včas kasační stížnost z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Uvedla, že přijatelnost kasační stížnosti spatřuje v tom, že kdyby krajský soud správně posoudil její situaci a věnoval jejím tvrzením dostatečnou váhu, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné a mezinárodní ochranu by dostala. Navrhovala, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Stěžovatelka požádala podáním ze dne 30. 7. 2009, aby jí soud ustanovil advokáta pro řízení o kasační stížnosti. Krajský soud v Brně ustanovil stěžovatelce usnesením ze dne 6. 8. 2009, č. j. 56 Az 17/2009 – 24, zástupkyni pro řízení o kasační stížnosti JUDr. Radanu Pekárkovou, advokátku.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatelka namítala, že v daném případě matka stěžovatelky uvedla, že otcem nezletilé stěžovatelky je občan České republiky. Pokud by tomu skutečně tak bylo, pak by i stěžovatelka byla českou státní občankou. Poukázala na to, že podle čl. 7 Úmluvy o právech dítěte je Česká republika povinna umožnit dítěti zjistit, zda je státním občanem České republiky, a kdo je jeho otcem, neboť dítě má právo znát oba své rodiče, a to i přes případný nesouhlas matky, je-li to v zájmu dítěte. Dále upozornila na to, že podle čl. 22 Úmluvy o právech dítěte je Česká republika zavázána zajistit, aby dítě žádající o přiznání postavení uprchlíka „*obdrželo potřebnou ochranu a humanitární pomoc při využívání práv stanovených touto úmluvou a jinými dokumenty v oblasti mezinárodního humanitárního práva a lidských práv, jichž jsou uvedené státy smluvními stranami*" - tzn. právě pomoc pro zjištění státní příslušnosti a určení otce. Za tohoto stavu bylo podle stěžovatelky zřejmé, že vycestování nezletilé stěžovatelky by bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, což je jedna ze situací, kterými zákon o azylu označuje tzv. vážnou újmu, kvůli níž může být udělena doplňková ochrana; tímto hlediskem se však žalovaný ani soud nezabývali, proto je právní posouzení věci nesprávné. Poukázala na to, že se v otázce, zda má stěžovatelka i českou státní příslušnost, jedná o předběžnou otázku, jíž podle § 57 odst. 1 písm. c) zákona č. 500/2004 Sb nemůže vyřešit sám žalovaný, neboť se jedná o otázku osobního stavu. V daném případě měl tedy žalovaný řízení přerušit a dát podnět soudu k určení otcovství nezletilé stěžovatelky a podle výsledku vyřešení předběžné otázky mohl vydat správní rozhodnutí. Doplnila také důvody přijatelnosti kasační stížnosti o námitku porušení Úmluvy o právech dítěte a možného nesprávného postupu a právního posouzení věci na hmotněprávní postavení stěžovatelky. Poukázala na to, že krajský soud nezohlednil námitky stěžovatelky týkající se nesprávného postupu správního orgánu; jedná ze strany soudu o procesní porušení takové intenzity, že přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný uvedl, že v případě, kdy by určitá osoba byla (také) státním příslušníkem České republiky, zákon o azylu by na ni vůbec nedopadal, neboť řízení o udělení mezinárodní ochrany lze ze zákona vést pouze na základě žádosti

cizince. Za situace předpokládané v kasační stížnosti by byla veškerá argumentace stěžovatelky ve směru k §§ 12 a 14a zákona o azylu zcela bezpředmětná. Žalovaný setrval na tom, že stěžovatelku považuje za osobu mongolské státní příslušnosti. Poukázal přitom na to, že při podávání žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvedla zákonná zástupkyně stěžovatelky jako státní občanství stěžovatelky v den narození Mongolsko; k žádosti o udělení mezinárodní ochrany doložila rodný list stěžovatelky, který o otci neobsahuje žádné údaje, pročež správní orgán přijal za rozhodující čestné prohlášení zákonné zástupkyně stěžovatelky o státní příslušnosti její nezletilé dcery. Žalovaný proto v případě stěžovatelky, když nebyly na základě výpovědí její zákonné zástupkyně ani na základě předložených písemností známy skutečnosti o tom, že by stěžovatelka nabyla občanství České republiky určením otcovství, neshledal, že by byla českou státní příslušnicí. Upozornil rovněž na to, že ani kasační stížnost nenabízí žádné důkazní prostředky prokazující, jakým způsobem nabyla stěžovatelka občanství České republiky; ba naopak mongolskou státní příslušnost stěžovatelka uvádí ve všech svých podáních. Žalovaný zastával názor, že v případě stěžovatelky postupoval v souladu se zákonem a dbal všech jejich práv v řízení, neboť předběžná otázka ohledně státní příslušnosti stěžovatelky v řízení nevyvstala, a tudíž nebyl k přerušení řízení zákonný důvod. Poznamenal, že určování otcovství je oblast soukromého práva. Poukázal na to, že stěžovatelka prostřednictvím své zákonné zástupkyně neuvedla žádné skutečnosti svědčící o možném pronásledování z azylově relevantních důvodů v zemi své státní příslušnosti či o hrozbě vážné újmy podle § 14a zákona o azylu.

V replice k vyjádření žalovaného stěžovatelka poznamenala, že žalovaný nemůže pouze pasivně přijmout za rozhodující čestné prohlášení zákonné zástupkyně stěžovatelky o státní příslušnosti, má-li poznatek, že státní příslušnost nezletilé může být i jiná, v daném postavení výhodnější. O státní příslušnosti nezletilé však musí rozhodnout soud, nikoli správní orgán tím, že přijme za rozhodující prohlášení matky. Správní orgán se nemůže zprostit svých povinností odkazem na to, že se jedná o soukromoprávní problém. Poukázala na to, že návrh na určení otcovství může podat soudu dítě, matka a muž, který o sobě tvrdí, že je otec; v daném případě je zjevné, že matka tak učinit nehodlá a otec se ani nemusel dozvědět o narození stěžovatelky. Nezletilá stěžovatelka je tedy jedinou osobou, jež může podat návrh na určení otcovství a v tomto směru je pomoc správních orgánu nejen nezbytná, ale podle mezinárodních závazků i povinná. To, že žalovaný takový postup nepoužil, je nesprávný právní postup, jenž není v souladu se zákonem a mezinárodní úmluvou. Uvedla, že určení otcovství k nezletilé stěžovatelce je předběžnou otázkou, jež nemůže být řešena úvahou samotného správního orgánu, přičemž současně představuje překážku pro vycestování stěžovatelky. Poukázala na to, že pochybnost o tom, že je stěžovatelka pouze mongolskou státní příslušnicí, vyplynula z výpovědí matky stěžovatelky, přičemž se jedná o pochybnost, kterou měl správní orgán použít ve prospěch nezletilé stěžovatelky (zásada „*benefit of doubt*“).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle § 103 odst. 1 s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené a) nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, b) vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Po přezkoumání věci dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud zjistil ze správního a soudního spisu, že se stěžovatelka narodila dne 29. 12. 2008 na území České republiky. Posléze dne 8. 1. 2009 požádala stěžovatelka prostřednictvím své zákonné zástupkyně o udělení mezinárodní ochrany s tím, že jediným jejím důvodem je snaha o sloučení o rodiny. Matka stěžovatelky totiž o udělení mezinárodní ochrany požádala dne 26. 11. 2008, přičemž rozhodnutím správního orgánu ze dne 13. 12. 2008, č. j. OAM-837/VL-07-11-2008, byla její žádost zamítnuta podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu. Proti tomuto rozhodnutí podala matka stěžovatelky žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě, přičemž výsledek řízení o žalobě není do vydání tohoto rozsudku zdejšímu soudu znám. Ve správním spisu je založeno čestné prohlášení zákonné zástupkyně stěžovatelky, v němž jako státní příslušnost stěžovatelky uvedla Mongolsko. K žádosti doložila rovněž rodný list stěžovatelky, v němž není údaj o otci dítěte vyplněn.

Stěžovatelka v kasační stížnosti, respektive jejím doplnění, namítala nesprávné právní posouzení otázky nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu, jež spatřovala především v tom, že se žalovaný v daném případě nezabýval otázkou, zda má stěžovatelka státní občanství České republiky, tvrdila-li stěžovatelka (její zákonná zástupkyně), že je jejím otcem občan České republiky. V takovém případě bylo podle stěžovatelky povinností žalovaného zjistit, zda je stěžovatelka (prostřednictvím určení otcovství) občankou České republiky.

Jak již bylo judikováno například v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 6. 1994, č. j. 6 A 636/93 - 26, je jedním ze základních předpokladů pro rozhodnutí o přiznání statusu uprchlíka podle zákona č. 498/1990 Sb. o uprchlících správné zjištění, jakou státní příslušnost žadatel má.

Z tohoto vyplývá, že jedním z předpokladů pro věcné posouzení žádosti o mezinárodní ochranu je správné zjištění správního orgánu o státní příslušnosti žadatele. Zde je třeba konstatovat (jak ostatně Nejvyšší správní soud již mnohokrát judikoval – například v rozsudku ze dne 26. 5. 2004, č. j. 1 Azs 45/2004 – 75, nebo v rozsudku ze dne 18. 12. 2003, č. j. 2 Azs 51/2003 - 44), že zvláštností řízení ve věcech mezinárodní ochrany je mimo jiné i skutečnost, že důkazní břemeno představuje v první fázi řízení zejména povinnost tvrzení, která dopadá výhradně na žadatele o udělení mezinárodní ochrany (žadatel v této fázi nese důkazní břemeno v podobě břemene tvrzení, s nímž do řízení

vstupuje). Toto tvrzení má pro tento typ řízení zásadní význam, neboť žadatel o udělení mezinárodní ochrany se nezřídka nachází v situaci důkazní nouze (kdy z pochopitelných důvodů s ohledem na specifičnost tohoto řízení není schopen předložit správnímu orgánu dokumentární či jiné hodnověrné důkazy), a právě proto utváří rámec zjišťování skutkového stavu především svým věrohodným tvrzením. Z tohoto důvodu také hraje v této fázi řízení, tj. na jeho začátku, klíčovou roli pohovor s žadatelem. V průběhu pohovoru samotného a v dalších fázích řízení je již povinnost osvětlit všechna relevantní fakta rozložena mezi něj a správní orgán, který je pak povinen zjištěná fakta a získané podklady objektivně vyhodnotit, a učinit jim odpovídající závěr.

Úprava důkazního břemene v azylovém řízení je upravena v § 49a zákona o azylu, podle něhož je žadatel o udělení mezinárodní ochrany povinen v průběhu řízení poskytovat ministerstvu nezbytnou součinnost a uvádět pravdivé a úplné informace nezbytné pro zjištění podkladů pro vydání rozhodnutí. Je zřejmé, že úprava důkazního břemena v tomto ustanovení je velmi skoupá a za těchto okolností je nutné jej vykládat eurokonformně v souladu se Směrnicí Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“). Ta mimo jiné v čl. 4 v odst. 1 stanoví, že členské státy mohou pokládat za povinnost žadatele předložit co nejdříve všechny náležitosti potřebné k doložení žádosti o mezinárodní ochranu. Povinností členského státu je posoudit významné náležitosti žádosti ve spolupráci se žadatelem. Podle odst. 2 tohoto článku kvalifikační směrnice zahrnují náležitosti uvedené v odstavci 1 prohlášení žadatele a všechny dokumenty, jež má žadatel k dispozici a které uvádějí jeho věk, jeho původ, jeho vztahy včetně dotčených příbuzných, jeho totožnost, státní příslušnost nebo příslušnosti, zemi nebo země a místo nebo místa jeho předchozího pobytu, předchozí žádosti o azyl, cestovní trasy, průkazy totožnosti a cestovní doklady a důvody podání žádosti o mezinárodní ochranu.

V daném případě je rozhodující okolností pro posouzení věci otázka státního občanství stěžovatelky. Zároveň je nesporné, že její matka, jejímž prostřednictvím byla žádost stěžovatelky podána, má státní občanství Mongolska. V České republice, stejně jako ve většině evropských států, platí pro nabývání občanství dětí zásada „*ius sanguinis*“ (tj. „*právo krve*“), tedy určování občanství dětí podle občanství rodičů (srov. § 3 písm. a) zákona 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů), na rozdíl od principu tzv. „*ius soli*“, podle něhož je občanství automaticky přiznáno tomu, kdo se narodí na území daného státu. Rozdíly v právních úpravách jednotlivých zemí se objevují nejčastěji až v případech, kdy se občanství ani jednoho z rodičů neshoduje s místem narození dítěte (což není tento případ). Co se tedy týče občanství nezletilé stěžovatelky v předmětné věci, vycházel správní orgán i krajský soud z čestného prohlášení matky, že i její dcera má mongolské státní občanství. Otázku případného bipolitismu vzhledem k odlišnému státnímu občanství jejího údajného otce podle názoru Nejvyššího správního soudu žalovaný správně neshledal, neboť zákonná zástupkyně stěžovatelky v žádné fázi řízení netvrdila takové skutečnosti, jež by svědčily o tom, že stěžovatelka má jiné než mongolské státní občanství.

Stěžovatelka v žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvedla mongolské státní občanství. K prokázání svého státního občanství doložila žalovanému čestné prohlášení, v němž zákonná zástupkyně stěžovatelky uvedla, že stěžovatelka má mongolskou státní příslušnost, a doložila také rodný list, v němž je uveden pouze údaj o matce. V souvislosti s tvrzením stěžovatelky o tom, že jejím otcem je občan České republiky, je třeba poukázat na to, že informace o tom, kdo je rodičem, lze získat z rodného listu dítěte. Rodný list dítěte vydává příslušný matriční úřad, v jehož knize narození je dítě zapsáno. Rodný list je veřejnou listinou (srov. § 81 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů), která osvědčuje skutečnosti v ní zapsané. Tyto skutečnosti jsou rozhodné pro zjištění a ověření osobního stavu a platí za prokázané, pokud se neprokáže opak.

V případě stěžovatelky není v rodném listě otec vůbec uveden. Nelze poté žalovanému vyčítat, že nepovažoval nekonkrétní tvrzení zákonné zástupkyně stěžovatelky o tom, že *„otcem jejího dítěte je občan ČR“*, za natolik závažné a věrohodné, aby prokazovalo opak údajů v rodném listě, za situace, kdy na otázku, proč jej neuvedla do rodného listu, odpověděla, že *„si ho teprve bude brát, tak zatím nemá oddací list, až se dostane z tábora budeme tyto věci řešit“*, a rovněž odmítla sdělit bližší podrobnosti o jeho osobě, *„protože on má svoji rodinu, ale chce uznat, že dítě je jeho“* a *„má s ním něco domluveno a on nechce mít doma problémy“*. Stěžovatelka tak neunesla břemeno tvrzení ohledně skutečnosti, že by jejím otcem měl být občan České republiky zejména v tom směru, že poskytla žalovanému zcela nekonkrétní a neúplné informace o jeho osobě. Takové tvrzení pak nemohlo být s to u žalovaného vyvolat pochybnosti o tom, zda stěžovatelka nemohla mít i české státní občanství. Lze proto souhlasit se žalovaným, uvedl-li, že matka stěžovatelky žádným způsobem neprokázala, že otcem jejího nenarozeného dítěte je český státní příslušník, což žalovaný dokládal tím, co uvedla zákonná zástupkyně stěžovatelky v protokolu k její žádosti o udělení mezinárodní ochrany (nežijí spolu, nepomohl jí při zajištění pobytu v České republice, tají jeho totožnost, bydlí s přítelem Ukrajincem). Nejvyšší správní soud tedy v postupu žalovaného namítaná pochybení při zjišťování státního občanství stěžovatelky neshledal.

Námitku stěžovatelky, že Česká republika je podle čl. 7 Úmluvy o právech dítěte povinna umožnit dítěti zjistit, zda je státním občanem, a kdo je jeho otcem, neboť dítě má právo znát oba své rodiče, a to i přes případný nesouhlas matky, nelze podřadit pod žádný ze zákonem uznaných důvodů udělení mezinárodní ochrany. Spatřovala-li v tomto stěžovatelka nebezpečí vážné újmy, pro niž by jí měla být udělena doplňková ochrana, nelze s ní souhlasit. Institut doplňkové ochrany, který zachází s pojmem skutečné nebezpečí vážné újmy, ve vnitrostátní právní úpravě zakotvuje zásadu *non-refoulement*, která zabezpečuje, že uprchlík nebude, ani pokud mu z různých důvodů nebude udělen azyl, vydán do země, kde by byl zásadním způsobem objektivně ohrožen na životě, svobodě či tělesné integritě. Není tedy v tomto případě namístě zcela přeformulovávat a obcházet smysl institutu doplňkové ochrany poukazem na § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, tedy na rozpor vycestování cizince s mezinárodními závazky České republiky. Tyto mezinárodní závazky totiž nemohou být jakékoliv povahy, ale musejí se vztahovat k samotné zásadě *non-refoulement*, tj. k objektivní hrozbě vyjmenovaných skutečností (uložení nebo vykonání trestu smrti, mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z

důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu), a nemohou vykročit ze systematiky a smyslu tohoto ustanovení, jak navrhuje stěžovatelka. Lze tak konstatovat, že jakkoli zdejší soud nezpochybňuje tíživost osobní situace stěžovatelky a její zákonné zástupkyně, tato tíživost nespadá svou povahou do skupiny následků, před nimiž jsou žadatelé o azyl chráněni § 14a zákona o azylu. Tyto potíže jí tedy nekvalifikují pro poskytnutí azylu či doplňkové ochrany. Pokud český vnitrostátní právní řád zabezpečuje v zákoně č. 94/1963 Sb, o rodině a zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád podmínky pro to, aby bylo rodičovství ke stěžovatelce určeno, nelze při vlastní, respektive zákonnou zástupkyní zaviněné nečinnosti v rámci těchto procesů úspěšně zkoušet postupy podle zákona o azylu a namítat, že ČR nedostála svým mezinárodním závazkům.

Nejvyšší správní soud považuje rovněž za nedůvodnou námitku, že žalovaný postupoval v rozporu s právním řádem České republiky, když pochybnost o tom, že je stěžovatelka pouze mongolskou státní příslušnicí, měl správní orgán použít ve prospěch nezletilé stěžovatelky podle zásady „*benefit of doubt*“. Specifická zásada azylového řízení „v případě pochybností ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu“ se v azylovém řízení využívá v případě, nemá-li správní orgán dostatek důkazů, jež by vyvracely věrohodnost tvrzení žadatele. To potvrdil Nejvyšší správní soud například v rozsudku ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89, www.nssoud.cz: „*Jsou-li dány skutečnosti, na základě nichž lze předpokládat, že k porušení základních lidských práv a svobod žadatele o azyl došlo, nebo mohlo by s ohledem na postavení žadatele ve společnosti, s přihlédnutím k jeho přesvědčení, názorům, chování atd., dojít, a správní orgán nemá dostatek důkazů o tom, že tomu tak nebylo či nemohlo by v budoucnu být, pak tyto skutečnosti musí správní orgán v situaci důkazní nouze zohlednit, a to ve prospěch žadatele o azyl.*“ V daném případě však vzhledem k výše popsanému nebyly splněny předpoklady pro využití této zásady, neboť žalovaný učinil správné zjištění o státním občanstvím stěžovatelky, jakožto jednoho ze základních předpokladů pro rozhodování o udělení mezinárodní ochrany. Nadto Nejvyšší správní soud podotýká, že stěžovatelka ani v průběhu řízení netvrdila, že by ji v případě vycestování do Mongolska hrozilo nebezpečí pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu nebo skutečné nebezpečí vážné újmy podle § 14a zákona o azylu a ani z tohoto důvodu nebyl v tomto případě vytvořen prostor pro aplikaci zmíněné zásady.

Nejvyšší správní soud nemohl přisvědčit ani námitce stěžovatelky, že žalovaný měl řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany přerušit, protože otázka, zda stěžovatelka má nebo nemá českou státní příslušnost, byla předběžnou otázkou, kterou podle § 57 odst. 1 písm. c) zákona 500/2004 Sb. nemohl vyřešit sám správní orgán. Jestliže žalovaný při zjišťování státního občanství stěžovatelky postupoval v souladu se zákonem, je zřejmé, že stěžovatelkou tvrzená předběžná otázka v daném řízení vůbec nevyvstala, a žalovaný tedy neměl důvod řízení podle zmíněného ustanovení zákona č. 500/2004 Sb. přerušit.

Námitka, že žalovaný nemohl přijmout za rozhodující čestné prohlášení zákonné zástupkyně stěžovatelky o její státní příslušnosti, je bezpředmětná, neboť toto oprávnění žalovanému vyplývá přímo ze zákona o azylu, konkrétně z § 23b zákona o azylu, podle něhož může ministerstvo místo předložení listiny připustit čestné prohlášení žadatele o udělení mezinárodní ochrany. V čestném prohlášení je žadatel o udělení mezinárodní ochrany povinen uvést úplné a pravdivé údaje.

Nad rámec výše uvedeného je však třeba zdůraznit, že podle čl. 3 Úmluvy o právech dítěte je zájem dítěte předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, a státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, jsou povinny zajistit, aby dítě nemohlo být odděleno od svých rodičů proti jejich vůli (čl. 9 Úmluvy o právech dítěte). Pro příslušné správní orgány to především znamená, že po dobu, kdy nebude postaven na jisto osud matky nezletilé, bude na nich, aby respektovaly shora uvedené články Úmluvy o právech dítěte, a případné nucené vycestování nezletilé pečlivě zvažovaly. Nezletilé, bude-li to v jejím zájmu, je třeba správními orgány umožnit další pobyt v České republice. V tomto ohledu se přitom nabízí například využití § 79 odst. 5 zákona o azylu, podle kterého ministerstvo může výjimečně povolit poskytnutí stravy a ubytování v azylovém zařízení nezletilému rodinnému příslušníku, u něhož bylo řízení o udělení mezinárodní ochrany ukončeno, pokud jeho zákonný zástupce je žadatelem o udělení mezinárodní ochrany.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Protože žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné mu vzniklé náklady ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná.

Stěžovatelce byla pro řízení o kasační stížnosti ustanovena zástupkyně z řad advokátů, JUDr. Radana Pekárková; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Ustanovené zástupkyni stěžovatelky byla přiznána odměna a náhrada hotových výdajů v celkové částce 4800 Kč [tři úkony právní služby po 2100 Kč spočívající v přípravě a převzetí zastoupení a ve dvou písemných podání soudu týkajícím se věci samé podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) a dále tři režijní paušály po 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, celkem tedy 7200 Kč]. Zástupkyně stěžovatele rovněž doložila, že je plátkyní daně z přidané hodnoty, a proto podle § 57 odst. 2 s. ř. s. patří k nákladům řízení rovněž částka odpovídající této dani, která činí 20 % z částky 7200 Kč, tj. 1440 Kč. Zástupkyni stěžovatelky tedy bude vyplacena částka ve výši 8640 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 22. ledna 2010

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu